

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Інститут природничо-географічної освіти та екології
кафедра іноземних мов

**Нові концепції
викладання Іноземної мови
у світлі сучасних вимог**

Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції

11 листопада 2010 року

Київ 2010

Нові концепції викладання іноземної мови у світлі сучасних вимог:
Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, 11 листопада 2010 року- / Укл. Г.А.Турчинова, О.О.Яременко, М.О. Шутова - К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010 - 242 с.

До збірки увійшли матеріали доповідей, де висвітлюються питання формування іншомовної комунікативної компетенції, особливостей системи організації навчального процесу з іноземних мов, контролю рівня сформованості іншомовної комунікативної компетенції та основні стратегії та стандарти педагогічної освіти.

**Матеріали доповідей учасників конференції
подаються в авторській редакції**

Рекомендовано Вченою Радою
НПУ імені М.П.Драгоманова
Протокол № 3 від 28.10. 2010 року

РЕДАКЦІЙНА РАДА

В. П. Андрущенко - доктор філософських наук, професор, академік АПН України, ректор НПУ імені М.П.Драгоманова

Г.І.Волинка - доктор філософських наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків НПУ імені М.П.Драгоманова

В.П.Покась - кандидат педагогічних наук, професор, директор Інституту природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова

Г.В.Турчинова - кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри іноземних мов Інституту природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова

С.М.Іваненко - кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Інституту природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова

О.О.Яременко - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Інституту природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова

М.О.Шутова - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Інститут природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова

Сокирська О. С. Формування у студентів немовних вищих навчальних закладів англомовної професійно орієнтованої мовної компетенції	182
Солодка А.К. Cross cultural interaction: to the point of cross-cultural competences' structure	184
Стрілецька С. В. До питання шляхів виміру ефективності методики корекції дисграфічних помилок англійського письма	187
Тетерук Н.А., Іванов О.В. Особливості навчання дітей раннього віку іноземній мові	190
Токова С.О. Вчитель як провідний агент соціалізації школярів	193
Торбенкова О.С., Самусенко А.К. Проекти як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей	195
Трофименко А.О. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутнього вчителя в сучасному освітньому просторі	197
Турчинова Г.В. Характеристика початкового етапу навчання студентів біології англійською мовою	200
Уваров Ю.В. Сохранение языков мира: область исследований и спецкурс	201
Химай Н.И. Использование интернета в коммуникативном подходе при изучении иностранного языка	204
Холоденко О.В. Формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей як соціально значущий процес	208
Чернишова С.Г. Формування іншомовної комунікативної компетенції як один з факторів успішної іншомовної підготовки студентів ВТНЗ	210
Четверик О.С. Формування іншомовної комунікативної компетенції у майбутніх вчителів в процесі вивчення іноземної мови	212
Шалова Н.С. Роль інформаційно-комунікативних технологій у формуванні професійної компетенції майбутніх перекладачів	214
Шиян Т.В. Зміст та структура курсу «Теоретична фонетика англійської мови» для студентів молодших курсів мовних факультетів.	217
Шияненко І.А. Використання автентичних підручників на уроках іноземної мови в неспеціалізованих школах	220
Шмырова О.В. Практика использования программы «Power Point » в презентации проектов (на примере дисциплины «Английский язык»)	222
Шутова М. О. Стратегічні завдання подолання суперечностей у сучасній зарубіжній та вітчизняній системах освіти	226
Яковенко Н.В. Лінгвістичні фактори, які впливають на вивчення німецької мови як другої іноземної	226
Янеон В. В. Емоційний аспект у процесі навчання іноземній мові	230
Яременко О.О. Збагачення словникового запасу студентів молодших курсів на заняттях з позааудиторного читання	234
Ячник С.І Навчання діалогічного мовлення учнів 9 класу під час вивчення теми «Let's go shopping»	237
Ящук О.В. Принципи формування навичок іншомовної мовленнєвої діяльності у студентів вищих технічних навчальних закладів	239

ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ПОЗАУДИТОРНОГО ЧИТАННЯ

Зі свого досвіду викладача іноземної мови ми можемо сказати, що в лексичному відношенні мова багатьох студентів першого курсу немовних, а іноді й мовних спеціальностей, невиразна, безбарвна. Крім того, в ній багато лексичних неточностей, перекручених калькованих слів і виразів, а отже, і перекручених думок. З прикладами до сказаного доводиться зустрічатися майже на кожному кроці.

У сучасній методиці викладання мови рішуче проводиться думка, що словникову роботу треба проводити таким чином, щоб студенти не тільки зрозуміли значення нового, потрібного для них слова, а щоб воно стало також і надбанням їх активного словникового запасу. Проте саме активізація нових слів продовжує бути найбільш вразливим місцем у кількісному і якісному збагаченні словника наших студентів. Часто ми не можемо дати прямої відповіді, чому одні слова відразу переходять до активного словника, а інші залишаються тільки виключно в пасивному словниковому запасі.

На своїх заняттях з практики іноземної мови, метою яких є засвоєння нового лексичного матеріалу та застосування його у говорінні та у писемному мовленні ми використовуємо художній текст. Такий текст на відміну від усякого іншого, наприклад наукового, чи фахового дає великі можливості в доборі слів з найрізноманітніших фондів лексики. Художня література дуже правильно, на наш погляд, вважається невичерпним джерелом поповнення словникового запасу. А аналіз художнього тексту — один з найефективніших засобів розвитку мови і стилю студентів молодших курсів. У художньому тексті можна найчастіше зустріти як нове слово так і нове його значення, оволодіння якими є основним джерелом кількісного і якісного поповнення запасу слів.

Одночасно, хочемо відзначити, що художній текст з його новими, а іноді й дуже важкими, для студентів словами — не якась випадкова і небажана річ, а норма, необхідність. Не мають рації ті методисти чи автори підручників та посібників, а серед них є й зарубіжні, які намагаються за всяку ціну⁷ максимально адаптувати, звільнити текст певного рівня (наприклад Pre-Intermediate чи Intermediate) від незнайомих для студентів слів. Таке «пристосування» тексту гальмує розвиток лексики, перешкоджає активному опануванню мови.

Отже, перша умова, нові, незнайомі для студентів слова, дають змогу простежити за перебігом самого процесу проникнення студентів у їх зміст як самостійно, так і під керівництвом викладача, починаючи з вихідного пункту

цього процесу — сприймання нового слова — і кінчаючи його завершенням — закріпленням нового слова в активному словнику.

Багато слів, як відомо, мають по кілька смислових значень. У тексті ж кожне слово вживається лише в одному з них. Оскільки ми маємо справу з конкретним текстом, то й кожне слово в ньому береться в одному значенні. Таким чином, усвідомлення студентами смислового значення слова відбувається разом з формуванням у тому чи іншому обсязі поняття про предмет, позначений цим словом.

До речі, у тексті в потоці знайомих слів незнайомі слова виділяються студентами тим успішніше, чим краще вони усвідомлюють самий текст. Виділення незнайомих слів, таким чином, є однією з перших ознак того, що вони вже розуміють текст або починають його розуміти.

Друга умова, застосування методичних прийомів, які потребують мислення, адже слово, яке було об'єктом спеціальної розумової діяльності, засвоюється і вживається в активному словнику студента значно краще, частіше й сміливіше, ніж слово, одержане, так би мовити, в готовому вигляді. Це є наслідок здійсненої студентом за допомогою викладача попередньої диференціації можливих у таких випадках асоціацій, перебудови випадкових з них і закріплення тих, що відповідають дійсності.

Усвідомлення нового слова або нового значення слова в тексті складає для студентів молодших курсів своєрідну розумову задачу. Студент частіше й правильніше вживає нове слово тоді, коли він сам продумає можливість розв'язання цієї задачі, а не просто звертається за поясненням до викладача.

Звертання до наочного образу при поясненні нового слова, що завжди, як відомо, допомагає кращому його сприйманню і усвідомленню, в основному позитивно впливає і на його закріплення в активному словнику студентів.

Взагалі, уважне ставлення до нового слова, спроби усвідомити його зв'язки з іншими словами і проникнути з їх допомогою в його зміст тісно пов'язані з умінням самостійно користуватися великими скарбами художньої літератури.

І, нарешті, третя умова, нове слово міцніше закріплюється в активному словнику студентів тоді, коли процес його засвоєння супроводжується відповідною настановою на вживання. Ефективність такого способу активізації словника, особливо з точки зору відповідності вживання тих чи інших слів, передбачає розуміння смислового значення нового слова. Інакше така настанова буде спричинятися до неосмисленого вживання слів, до перекручення їх значення, вимови і графічного зображення.

При певних умовах студенти можуть успішно здійснювати досить складний добір слів як з метою уточнення думки, так і з метою урізноманітнення своєї мови. Кількісні і якісні показники добору залежать основним чином від об'єктивних можливостей, які є для цього в самій мові (кількість слів, наявних у мові і, зокрема, в словниковому запасі, зміст і характер побудови фрази, в яку добирається слово, та ін.). Проте великою мірою на добір слів позначається і суб'єктивне ставлення учнів до них.

Сказане потрібно мати на увазі при організації і проведенні словникової роботи зі студентами. Питання ж активізації процесу оволодіння лексикою, в свою чергу, тісно пов'язане з загальною проблемою підготовки студентів до самостійного оволодіння знаннями.

Отже, які висновки можна зробити?

Засвоєння нових слів розпочинається з їх сприймання. Вже перше сприймання нового слова може позначитись на тому, як воно закріпиться (і чи взагалі закріпиться) в лексиці студентів, перейде чи не перейде до їх активного словника.

Сприймання нового слова в тексті — складний психічний процес. Нове слово в тексті не викликає конкретного образу реальної дійсності і тому не може бути поставлене в один ряд із словами, смислове значення яких уже є в досвіді суб'єкта, що сприймає даний текст. Проте «за своєю функцією в сприйманні тексту воно не зводиться і до простого набору нічого не значущих для суб'єкта звуків. Нове слово в тексті є складовим комплексним подразником, оскільки воно перебуває в смислових і граматичних зв'язках з іншими, відомими для суб'єкта словами, які ніби окреслюють певні контури його смислового значення в конкретному тексті».

Нове слово, потрапивши до активного словника студентів, закріплюється в ньому тим міцніше, чим частіше виникає в них потреба вжити це слово. Коли такої потреби не буде, нове слово випаде із словника, спочатку з активного, а потім і з пасивного.

Активізація вживання нового слова, поки воно не автоматизувалося, натрапляє на ряд перешкод як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Однією з таких перешкод є тенденція студентів до вживання звичних, усталених слів замість слів нових особливо тоді, коли нові слова легко замінюються «своїми» словами, які мають більш глибокі, більш закріплені зв'язки з предметами чи явищами, ними позначеними.

Вживання новозасвоєних слів при всіх інших різних умовах буде тим активнішим, чим активнішим був сам процес засвоєння їх, що відповідає загальній закономірності набування нових знань. Активна розумова діяльність у всіх трьох стадіях оволодіння смисловим значенням нового слова (сприймання, проникнення у його зміст і засвоєння) зумовлює не тільки встановлення і усвідомлення об'єктивно існуючих зв'язків нового слова з іншими, знайомими вже словами, а й диференціювання цих зв'язків, що позитивно позначається і на активності, і на адекватності вживання новозасвоєних слів.

В пояснення нових слів треба ширше запроваджувати індуктивний метод з тим, щоб студенти, в разі потреби, вміли самостійно використовувати ті можливості проникнення в зміст нового слова, які дає сам текст, щоб вони розглядали кожне слово тексту не само по собі, а в його зв'язках з іншими словами і таким чином найточніше сприймали чужі і найточніше передавали свої думки.

Під час пояснення слова потрібно частіше звертатися до наочного образу предмета чи явища, визначеного словом, особливо тоді, коли цей предмет чи

явище є також не знайомим для студентів. При цьому не можна обмежуватися простою демонстрацією наочного образу предмета без відповідних коментарів, бо він може затінити собою те слово, чіткого розуміння, правильної вимови і написання якого ми добиваємось від студентів. Саме звертання до наочного образу має бути не надмірним. Після використання наочного образу потрібно перевірити, як студенти усвідомили смислове значення нового слова. Така перевірка буде одночасно і його закріпленням у мові.

Одним з ефективних засобів активізації нових слів є настанова на їх вживання, яка дається при поясненні цих слів. Таку настанову слід давати лише до тих слів, які мають потрапити до активного словника студентів і які повністю зрозумілі їм. Адже, збагачення лексики словами з недостатньо зрозумілим для студентів значенням не розвиває, а засмічує їх мову.

ЛІТЕРАТУРА

1. Елсукова В.А. Система работы с лексическим материалом на занятиях по английскому языку Женщина. Общество. Образование. Материалы 12-ой междунар. науч.-практ.конф. (18-19 декабря 2009 г.) - Минск.: Женский институт ЭНВИЛА, 2010,- 682 с.

Ячник С.І

Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова
студентка 5-го курсу

НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ 9 КЛАСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «LET'S GO SHOPPING»

Говоріння забезпечує усне спілкування іноземною мовою в діалогічній і монологічній формі. Діалогічне мовлення - це процес забезпечення взаємодії двох або більше учасників спілкування.

Як і будь-який інший вид мовленнєвої діяльності, діалогічне мовлення завжди вмотивоване. Проте в умовах навчання мотив сам по собі виникає далеко не завжди. Отже потрібно створити умови, в яких у школярів з'явилося б бажання та потреба щось сказати, передати почуття [1; 143].

Діалогічне мовлення характеризується зверненістю спілкування, як правило, проходить у безпосередньому контакті учасників, які добре обізнані з умовами в яких відбувається комунікація.

Однією з найважливіших психологічних особливостей є його ситуативність. Ситуативним діалогічне мовлення є тому, що часто його зміст можна зрозуміти лише з урахування тієї чи іншої ситуації, в якій воно здійснюється.

У процесі навчання нас цікавлять не будь-які ситуації дійсності, а лише такі, що спонукають до мовлення. Такі ситуації називають мовленнєвими або

ч